

ZOZNAM PAMÄTIHODNOSTÍ OBCE CÍFER

(návrh Komisie kultúry, školstva a mládeže zo dňa 30.10.2013, schválený na zasadnutí OZ dňa 7.11.2013 uznesením č. 230/8/2013, doplnený uzn. 96/9/2016 zo dňa 13.12.2016 a uzn. 34/3/2017 zo dňa 6.4.2017):

1. NEHNUTEĽNÉ PAMÄTIHODNOSTI

Rímsko-katolícky Kostol sv. Michala z roku 1936

Súčasný kostol sv. Michala je už tretí v poradí na tomto mieste. Prvý, ktorý existoval už v druhej polovici 13. storočia bol zničený požiarom roku 1638. Druhý bol postavený roku 1642 a roku 1934 bol zbúraný. Dnešný kostol bol vysvätený 23. júna 1935

Rímskokatolícka fara z roku 1812

História cíferskej farnosti siaha do 12. - 13. storočia. Terajšia budova pochádza z roku 1812. V priebehu rokov bola viac krát opravovaná a menilo sa jej dispozičné riešenie. Súčasťou poslednej rekonštrukcie tejto historickej budovy v ktorej pôsobili mnohé významné osobnosti, bola aj prístavba novej budovy farského centra ktoré slúži občanom od roku 2011.

Kríž z roku 1807

Nachádza sa na cintoríne pri cintorínskej kaplnke. Tento kamenný kríž nahradil pôvodný, pravdepodobne drevený, ktorý bol na tomto cintoríne postavený v roku 1779.

Neogotická kaplnka z 2. polovice 19. storočia (na cintoríne)

Kaplnka má šesťuholníkový pôdorys, dvere a štyri okná sú ukončené gotickými oblúkmi. Štít nad vchodovými dverami je lemovaný kamennou profilovou obrubou. Hore je kamenný kríž. V štíte sa nachádza gotická nika.

Socha sv. Vendelína z roku 1755 na Vendelínskej ulici

Dal ju postaviť cíferský obyvateľ Jura Slowack. Najprv bola drevená a od r. 1773 z kameňa. Na kamennom podstavci je stĺp štvorcového prierezu zakončený profilovanou toskánskou hlavicou, na ktorej je stojaca postava sv. Vendelína, patróna roľníkov.

Socha sv. Jána Nepomuckého z roku 1799 (pred kostolom)

Bola postavená z odkazu 80 florénov cíferského farára Jána Balona. Pôvodne stála na rohu obecného chudobinca, po zbúraní špitála roku 1940 stojí pred kostolom.

Socha Panny Márie – Immaculaty z roku 1876 (pred kostolom)

Na tomto mieste stál od roku 1773 kríž Spasiteľa. Od roku 1876 na tomto mieste stojí socha Panny Márie. Na stupňovitej päťke je štvorcový podstavec zakončený profilovanou hlavicou na ňom stĺp s kruhovým prierezom zakončený hlavicou v toskánskom slohu na ňom stojaca Nepoškvrnená Panna Mária na polmesiaci a zemeguli obrútenej hadom.

Kríž z roku 1865 (na Výhone)

Na obdĺžnikovej päťke zužujúcej sa k hornému okraju je obdĺžnikový podstavec zakončený profilovanou hlavicou. Na ňom stojí socha Panny Márie a stĺp s mierne vystupujúcou pätkou na ktorej je s Ukrižovaným Ježišom. Do podstavca je vyrytý nápis: „Túto statu dal vystaviť na česť a chválu Boha Nemčic Michal aj ze svoju manželku Annu roku 1865“.

Kríž z roku 1865 (na ceste do Kaplnej)

Je v blízkosti kaplnky sv. Jána Nepomuckého. Päťka obdĺžnikového pôdorysu je vpredu zakončená rímsou. Na podstavci v nike je socha Panny Márie. Podstavec je zakončený stupňovitou rímsou na ktorej je kríž s Ukrižovaným Ježišom.

Kaplňka sv. Jána Nepomuckého z roku 1735

Nachádza sa pri ceste do Kaplnej je postavená v barokovom slohu s pôdorysom osemuholníka. Zmienka o nej je v LiberEcclesiae: „Svätý Ján Nepomucký - kaplnka postavená v r. 1735 nákladom kanonika Františka Peterfi a s fundáciou 200 florénov na jej údržbu“. Z pôvodného zariadenia sa zachoval oltár so sochou sv. Jána Nepomuckého v strede a so sochami sv. Petra a sv. Pavla po stranách. Podľa veku a slohu je táto drobná sakrálna architektúra najcennejšou umelecko-historickou pamiatkou. V roku 1991 bol zrekonštruovaný krov (oceľovú konštrukciu zhotovilo Zámočníctvo Granec, strecha za pomoci farníkov farskej rady a vdp. Augustína Minaroviča). V roku 2012 zabezpečila rodina Grancová obnovu maľby kaplnky a vymaľovanie časti oltáru, odizolovanie kaplnky, novú fasádu, sklenené dvere s mrežovaním a uloženie zámkovej dlažby.

Pomník padlým v 1. svetovej vojne z roku 1928 – autor Alois Rigele

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie zo 17.storočia

Má tvar šesťuholníka a nachádza sa na rázcestí Kaplná - Jablonec oproti benzínovej pumpe. Prvá zmienka o nej je vo veršovanom opise Cífera z roku 1813: „Roku 1638, keď zhorel kostol s celým mestom, nezostal ani stĺp z celého Cziffera okrem Panny Bolestnej Márie figura, ktorá v kaplečke nad horčím Czifferom stojí.“ Podľa toho by to mohla byť najstaršia zachovaná architektonická pamiatka v Cíferi. V súčasnej dobe je v dobrom stave po rekonštrukcii. O kompletnú rekonštrukciu budovy kaplnky a sklenené dvere s novým mrežovaním sa postarala rodina Grancová, sochu dala opraviť pani Cecília Rusnáková, sochu rekonštruoval Alexander Dugovič, kolaudácia rekonštrukcie kaplnky prebehla v roku 2007. O parkovú úpravu okolia kaplnky sa stará pani Mária Grancová.

Kaplnka sv. Františka z druhej polovice 17.storočia

Nachádza sa v chotári pri Báhoni. V opise cíferskej farnosti z roku 1822 sa píše: „Kamenná kaplnka sv. Františka na konci chotára smerom k Báhoňu – nemá fundáciu.“ Stavba má osemuholníkový pôdorys, okolo kaplnky je malá plocha s agátovým porastom. Zlikvidovaním poľnej cesty sa stala pre verejnosť neprístupnou, je však opravená a vymaľovaná.

Kaplnka sv. Cyrila a Metoda z roku 1944

Nachádza sa v Háji, radí sa medzi najmladšie drobné sakrálne architektúry obce. Má osemuholníkový pôdorys a stavba napodobňuje sakrálne architektonické slohy. Na sviatok sv. Cyrila a Metoda sa tu konajú pobožnosti so sv. omšou.

Kostol sv. Petra a Pavla z 13.storočia na Páci

Jedná sa o najcennejšiu historickú sakrálnu pamiatku obce. Prvá písomná zmienka o Páci pochádza z roku 1243, keď sa v listine Bela IV. spomína ako TERA PACHV, ale kostol sv. Petra sa objavuje až v roku 1333. Súčasnú podobu získal počas ôsmich stavebných etáp. Najstaršia spadá do prvej polovice 13. storočia. K posledným opravám došlo v rokoch 2011 – 2013, predchádzal im archeologický výskum exteriéru.

Zvonica z roku 1906 na Páci

Nachádza sa v centre obce Pác. Má štvorcový pôdorys a je postavená z tehlového režného neomietaného muriva. Bola postavená namiesto pôvodnej drevenej, ktorá v roku 1906 zhorela. Vo vnútri sa nachádza zvon z roku 1770.

Starý židovský cintorín v Cíferi

Nový židovský cintorín v Cíferi

Kaštieľ malý v Cíferi

Kaštieľ veľký v Cíferi s príľahlým parkom

Stodola na fare v Cíferi

Starý cintorín v Cíferi

konkrétne jeho časti: ohradný múr, liatinový kríž pri vstupe do cintorína, náhrobky a náhrobníky šľachtických rodín Ziči a Šemšej, Kaplnka sv. Kríža a centrálny kríž.

Budova bývalej Orlovne v Cíferi

Budova bývalej Sokolovne v Cíferi

Kostol sv. Prokopa v Jarnej

Mlyn Dopjerovcov v Jarnej

Socha Sv. Jána Nepomuckého v Jarnej

Socha Sv. Vendelína v Jarnej

Križ oproti kostolu v Jarnej

Križ na cintoríne v Jarnej

Križ na cintoríne na Páci

Križ pri kostole na Páci

Križ na dolnom konci na Páci

Socha sv. Ambróza na Páci

Socha Panny Márie Bolestnej s mŕtvym Kristom v náručí (tzv. pieta)

je pravdepodobne najstaršou zachovanou sakrálnou pamiatkou v našej obci. Kostolná kronika *Liber ecclesiae oppidi Cziffer* zaznamenáva, že po požiari v Cíferi, ktorý vypukol na Hornom konci 12. marca 1638 o 21. hodine, v obci nezostal ani jeden celý stĺp. Do tla zhorel aj farský kostol, neporušená zostala len socha Panny Márie, ktorá sa neskôr dostala na oltár do kostola a potom do kaplnky na Vyšlahanom, pri ceste do Jablonca. V súčasnosti je umiestnená na fare. V roku 1989 ju reštauroval Juraj Hradský. V Správe o reštaurovaní rezbárskeho diela Pieta cituje akad. sochára Farkaša, ktorý datuje toto dielo až do druhej polovice 17. storočia. Napriek tomuto datovaniu je socha viacerými autormi stotožňovaná s pietou, ktorá odolala požiaru v roku 1638.

Socha sv. Jozefa z roku 1937

Je umiestnená v Kostole sv. Michala Archanjela v Cíferi na ľavej strane pod triumfálnym oblúkom presbytéria. Autorom polychromovanej drevorezby v životnej veľkosti (180 x 50 cm) je známy bratislavský akademický sochár Alojz Rigele (1879 – 1940).

Náhrobok Anny Makripodárievej, vdovy po kráľovskom radcovi Mikulášovi Makripodárim, pochádza z roku 1819. Podľa knihy zomrelých cíferskej farnosti bola pochovaná za sanktuárium cíferského kostola. Na tomto mieste bol pochovaný aj jej manžel. Ich náhrobky sú viditeľné na zachovanej historickej fotografii časti Dolného konca z roku 1933. V monografii obce Cífer sa uvádza, že tieto náhrobky odstránili v roku 1934, keď sa staval nový kostol a zatiaľ sa ich nepodarilo objaviť. V roku 2013 bol náhrobok Anny Makripodárievej identifikovaný v areáli farskej záhrady. Náhrobok v tvare hranola je ukončený rímsou. Na historickej fotografii je ukončený nadstavcom s krížom, ale tieto časti sa nezachovali. Nápisová tabuľa je vsadená v obdĺžnikovom ráme v strede dosky. Keďže pri terénnych úpravách okolo kostola v roku 2011 sa nedopatrením zničil náhrobník Jána Balona z roku 1799, náhrobok Anny Makripodárievej zostal jedinou sepulkrálnou pamiatkou z cintorína, ktorý existoval okolo kostola. Náhrobok Mikuláša Makripodáriho zostáva naďalej stratený.

Hospodárska budova bývalého majera (t. č. telocvičňa pri Základnej škole)

Budova železničnej stanice (vyradená zo zoznamu uzn. 96/9/2016 zo dňa 13.12.2016)

2. HNUTEĽNÉ PAMÄTIHODNOSTI

Výšivky z dielne Márie Hollósy

Kamaldulská biblia (t.č. uložená v arcibiskupskom archíve v Trnave)

Cíferská farská kronika

Pácka cirkevná kronika

Organ v kostole na Páci

Sekvojovec mamutí v parku

Veršovaný popis Cífera z roku 1813

je ojedinelým výtvorom v slovenskej literatúre. Nič podobné neexistuje ani o dedinách, ani o mestách. Popis Cífera obsahuje 290 dvanásťslabičných veršov v kultúrnej bernolákovčine s bohatým slovníkom a veľmi málo hungarizmami a germanizmami. Za autora diela sa považuje cíferský farár, bernolákovec a náboženský spisovateľ Jozef Kubáni (10. 1. 1771 – 30. 3. 1839).

Popisy duší farnosti Cífer od Jozefa Kubániho

obsahujú zoznam veriacich cíferskej farnosti a jej vtedajších filiálok Pác a Slovenská Nová Ves. Z popisov sa dozvedáme aj stav, vek, povolanie, počet detí a či vedel menovaný čítať. Kubáni sa nezameriaval len na katolíkov, ale aj na obyvateľov iných vierovyznaní (evanjelikov a Židov). Pri katolíkoch uvádza aj skutočnosť, či daná osoba prijala prvé sväté prijímanie a birmovku. Popisy duší sú významnou sociologickou štúdiou obyvateľstva Cífera v prvej polovici 19. storočia.

3. NEHMOTNÉ PAMÄTIHODNOSTI

Cíferské nárečie

Cíferský kroj